

*Dzīvais mežs –
atbalsta programma
dabas daudzveidības
saglabāšanai
privātajos mežos*

*Kā panākt, lai mežs tā
saimniekam nestu peļņu?*

*Mizgraužu savairošanās
un meža aizsardzība
Slovākijā*

*Vai rudenī mežā var
stādīt kokus?*

GAIDĀMAIS ATBALSTS MEŽIEM JAUNAJĀ PLĀNOŠANAS PERIODĀ

Zemkopības ministrija (ZM) ir sagatavojusi Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) stratēģisko plānu 2023.–2027.gadam, kas pēc apstiprināšanas Eiropas Komisijā stāsies spēkā nākamajā gadā. Tāpat kā iepriekšējā periodā, arī jaunajā KLP stratēģiskajā plānā ir ietverti atbalsta pasākumi mežiem.

Lai veicinātu organisko augšņu un neproduktīvo augšņu apmežošanu, KLP stratēģiskajā plānā ir iekļauti divi pasākumi – “Meža ieaudzēšana un kopšana” un “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai”. Abi minētie pasākumi kopumā sniegs būtisku ieguldījumu SEG emisiju samazināšanā un CO₂ piesaistē.

“Meža ieaudzēšana un kopšana”

Atbalsta pretendents – privātās zemes īpašnieks, pašvaldības un kooperatīvi. Atbalstāmās aktivitātes – meža ieaudzēšana un kopšana, mežaudzes papildināšana un kopšana. Atbalsta intensitāte līdz 60 %.

“Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai”

Atbalsta pretendents – privātie mežu īpašnieki un pašvaldības. Atbalstāmās aktivitātes – mežaudzes atjaunošana un kopšana pēc meža ugunsgrēkiem, dabas katastrofām. Atbalsta intensitāte līdz 100 %.

Lai veicinātu CO₂ piesaistes palielinājumu mežos, atbalstot pārdomātu un

mērķtiecīgu meža apsaimniekošanas pasākumu īstenošanu, kā arī uzlabotu meža produktivitāti un paaugstinātu mežu noturību pret klimata pārmaiņām, KLP stratēģiskajā plānā ir iekļauts pasākums “**Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai**”.

Atbalsta pretendents – privātie mežu īpašnieki, pašvaldības un kooperatīvi. Atbalstāmās aktivitātes – jaunaudžu retināšana, neproduktīvu mežaudžu nomaiņa un kopšana, valdošās sugas nomaiņa baltalkšņu sugu mežaudzēs no 30 gadu vecuma vai blīgznas sugu mežaudzēs un kopšana. Atbalsta intensitāte līdz 60 %.

► 2. lpp.

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Beidzas meža ugunsnedrošais laikposms 3
- Veikti uzlabojumi meža inventarizācijas datu saņemšanā un dokumentu iesniegšanā 3
- Pieaudzis VMD izsniegto apliecinājumu skaits kailcirtēm pēc caurmēra 3
- Daudz iespaidu mežu apmeklējumos 4
- Apaļo kokmateriālu produktu cenu tendences 5
- Pārmērīga mizgraužu savairošanās un meža aizsardzība Slovēnijā 6
- Kādus un kādās vietās izvēlēties ekoloģiskos kokus? Vai nogāztus ekoloģiskos kokus drīkst izvēlēties no izcirtuma? 8
- Vai rudenī mežā var stādīt kokus, un kas jāņem vērā? 11
- Kādas formalitātes jākarāto mizgraužu bojāto egļu ciršanai? .. 12
- Cirst mežu pēc caurmēra, tā ir īpašnieka izvēle. 13
- Divreiz neuzkāpt uz grābekļa. 13
- Ogas – vēlās meža veltes 14
- Kā rīkoties, ja konstatēts lielā plēsēja uzbrukums mājlopiem? ... 15
- Kā rīkoties, ja mežā dzirdi mednieku šāviņus? 15
- Eiropā izstrādāts koncepts – Dabai tuvāka mežsaimniecība. ... 16
- Meža nozares konference 2022 .. 16

1. lpp.

Bez iepriekš minētajiem pasākumiem būs pieejams arī ikgadējais **kompensācijas maksājums** par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem (aizliegta galvenā cirte, kopšanas cirte vai kailcirte) *Natura 2000* teritorijā.

Tāpat plānots atbalsts aktivitātē “**Profesionālo zināšanu un prasmju pilnveide**” – mācības (t. sk. praktiskās nodarbības un apmeklējumi grupās), konsultācijas un citi pasākumi.

Lai uzzinātu sīkāku informāciju par jauno KLP, visi interesenti ir aicināti uz ZM reģionālajām konferencēm. Konferenču norises vietas klātienē: 19. oktobrī – Ilūkstē, 27. oktobrī – Jēkabpilī, kā arī 24. novembrī var pievienoties tiešsaistē meža nozares

UZZIŅAI

Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.–2027.gadam ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka atbalsta prioritātes un atbalsta instrumentus lauksaimniecības, kā arī lauku attīstības jomā. Tas apvieno mērķtiecīgu atbalsta pasākumu klāstu, ņemot vērā Latvijas vajadzības, kas noteiktas, pamatojoties uz savas teritorijas un lauksaimniecības un pārtikas nozares stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīzi.

konferencai. Plānošanas dokuments pieejams ZM interneta vietnē www.zm.gov.lv.

Ieva Tomberga, MKPC
mežsaimniecības projektu vadītāja

STĀJUŠIES SPĒKĀ GROZĪJUMI MEŽA INVENTARIZĀCIJAS NOTEIKUMOS

Šā gada 12. augustā ir stājušies spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr. 500 “Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 384 “Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi””.

Grozījumi noteikumos pieņemti, pamatojoties uz grozījumiem Meža likumā, kuri stājās spēkā šī gada 19. maijā. Saskaņā ar grozījumiem noteikta kārtība, kādā publiskos meža inventarizācijas datus, t. sk. par privātajiem mežiem, apjoms un veids, kādā meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs var ierobežot meža inventarizācijas datu publiskošanu.

Noteikumu grozījumos ir paredzēts, ka Valsts meža dienests (VMD) katru gadu līdz 1. aprīlim Meža valsts reģistrā (MVR) aktualizētos meža inventarizācijas teksta datus publisko atvērto datu portālā www.data.gov.lv. Publiskojamo datu apjoms aptver zemes vienības kadastra apzīmējumu, nogabala identifikācijas datus, platību, me-

žaudzes raksturojošos rādītājus, t. sk. koku sugas, to vecumu un koku caurmēru, kopšanas un atjaunošanas termiņus, pēdējās veiktās saimnieciskās darbības, kā arī pastāvošos saimnieciskās darbības aprobežojumus u. c. informāciju. Netiks publicēta informācija, piemēram, par meža īpašnieku un izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem.

Ja meža inventarizācijas dati atbilst Informācijas atklātības likumā noteiktajai ierobežotās pieejamības informācijai vai Komerccenslējuma aizsardzības likuma 2. pantā noteiktajiem komercnoslēpuma kritērijiem, tad meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs meža inventarizācijas datu publiskošanu var ierobežot, iesniedzot Valsts meža dienestā attiecīgu iesniegumu.

Noteikumi arī paredz, kā dokumentus tiešsaistē var saņemt un iesniegt MVR. Tas paveicams, VMD tīmekļvietnē pievienojoties MVR vai valsts pārvaldes pakalpojumu portālā www.Latvija.lv, kur VMD sniegtajiem e-pakalpojumiem pievienota saite, kas

pakalpojuma saņēmēju automātiski novirza uz MVR. Pakalpojumu lietošanas instrukcijas pieejamas MVR pēc autentificēšanās, izvēloties konkrēto pakalpojumu.

Noteikumu grozījumos ir mainīta arī kārtība, kādā meža īpašnieki VMD iesniedz meža inventarizācijas datus, izmantojot MVR tiešsaistes iespēju, t. sk. pilnvarojot citu personu to izdarīt, kā arī precizēti un papildināti atsevišķi nosacījumi meža inventarizācijas darbu izpildē un sākotnējās informācijas saņemšanā no MVR.

Grozījumi, kas paredz nelabvēlīga administratīvā akta paziņošanu tiešsaistē MVR un pilnvarojumu iesniegt meža inventarizācijas datus tiešsaistē MVR, stāsies spēkā 2023. gada 1. janvārī.

Ministru kabineta noteikumu Nr. 384 “Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” konsolidētā versija pieejama interneta vietnē www.likumi.lv.

MKPC informācija

BEIDZAS MEŽA UGUNSNEDROŠAIS LAIKPOSMS

Valsts meža dienests no 12. septembra ir atcēlis meža ugunsnedrošo laikposmu, kura laikā, atrodoties mežā un purvā, bija jāievēro vairāki aizliegumi.

Šogad ugunsnedrošais laikposms beidzies agrāk nekā pērn, kā arī bijis mazāk meža ugunsgrēku. Kopumā reģistrēti 355 meža ugunsgrēki, tajos izdeguši 220 hektāri meža zemes, no tiem 68,5 hektāri ir jaunaudzis.

Šogad lielākie meža ugunsgrēki bija Ādažu militārās bāzes poligonā, kur izdega 52 hektāri, bet Valmieras novada Skaņkalnes pagastā izdega 18 hektāri meža. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī šogad visvairāk meža ugunsgrēku noticis Rīgas un Daugavpils tuvumā. Tas skaidrojams ar to, ka piepilsētu mežos ir liels cilvēku pieplūdums.

Vairākumā gadījumu meža ugunsgrēki izcēlušies cilvēku neuzmanīgas, neapdomīgas, kā arī ļaunprātīgas rīcības dēļ. Šogad ļaunprātīga dedzināšana konstatēta 17 gadījumos. Tāpat meža ugunsgrēkus izraisījuši zibens spērieni, elektrolīniju īssavienojumi, mehānisko transporta līdzekļu iedarbība u. c.

“Kopumā 2022. gada ugunsnedrošais laikposms vērtējams kā salīdzinoši mierīgs, par to liecina gan ugunsgrēku skaits, gan izdegušās platības. Lai gan vasara bija karsta, pateicoties regulārajiem nokrišņiem, ugunsbīstamība samazinājās,” saka Valsts meža dienesta Meža un vides aizsardzības daļas vadītāja vietnieks Zigmunds Jaunķīkis.

Valsts meža dienests izsaka pateicību sadarbības partneriem – Valsts ugunsdzēs-

sības un glābšanas dienestam, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, AS “Latvijas Valsts meži”, SIA “Rīgas meži”, Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībām par atsaucību un atbalstu meža ugunsgrēku atklāšanā, dzēšanā un uzraudzībā.

Ugunsnedrošā laikposma sākumu un beigās ik gadu nosaka Valsts meža dienests, ņemot vērā laikapstākļus. Šajā laikposmā spēkā ir vairāki ierobežojumi, piemēram, ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem nedrīkst braukt pa mežu un purvu ārpus ceļiem, atstāt ugunsgrēkus bez uzraudzības.

Lai arī ir atcelts ugunsnedrošais laikposms, Valsts meža dienests aicina turpmāk mežā ievērot ugunsdrošības prasības, jo plaša mēroga ugunsgrēku var izraisīt pat vismazākā dzirkstele. Pamanot meža ugunsgrēku, nekavējoties jāzvana uz vienoto ārkārtas palīdzības izsaukumu numuru 112 un pēc iespējas precīzāk jānorāda notikuma vieta!

Valsts meža dienests ir vadošā iestāde meža ilgtspējai. Dienests uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu, medības reglamentējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī īsteno meža ugunsapsardzību un uzkrāj informāciju par mežu un tajā notikušo mežsaimniecisko darbību. Valsts meža dienests ir uz attīstību vērsta, mūsdienīgi orientēta iestāde, kas pārmaiņus un ikviena darbinieka profesionalitāti uztver kā gudru ceļu uz izaugsmi. Valsts meža dienests ir zemkopības ministra padotībā esoša valsts pārvaldes iestāde.

Vineta Vilcāne,
Valsts meža dienests

VEIKTI UZLABOJUMI MEŽA INVENTARIZĀCIJAS DATU SAŅEMŠANĀ UN DOKUMENTU IESNIEGŠANĀ

Veiktie grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 384 “Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” ievērojami uzlabos Valsts meža dienesta sadarbību un komunikāciju ar meža īpašniekiem, kā arī samazinās administratīvo slogu dokumentu aprītē.

Valsts meža dienesta uzturētajā informācijas sistēmā “Meža valsts reģistrs” (<https://gis.vmd.gov.lv/>) reģistrētie meža inventarizācijas dati būs pieejami ikvienam interesentam atvērto datu portālā www.data.gov.lv. Dienests ir sācis darbu pie datu sagatavošanas un iesniegšanas portālā. Meža inventarizācijas datus portālā Valsts meža dienests ievietos līdz katra gada 1. aprīlim atbilstoši noteikumos minētajam saturam.

Līdz šim aktuālo meža inventarizācijas datu iegūšana tiešsaistē Meža valsts reģistrā bija nodrošināta meža īpašniekam vai tā pilnvarotai personai. Turpmāk tos varēs iegūt arī meža inventarizācijas veicējs, izmantojot valsts pārvaldes pakalpojumu portāla www.Latvija.lv autentifikācijas rīkus.

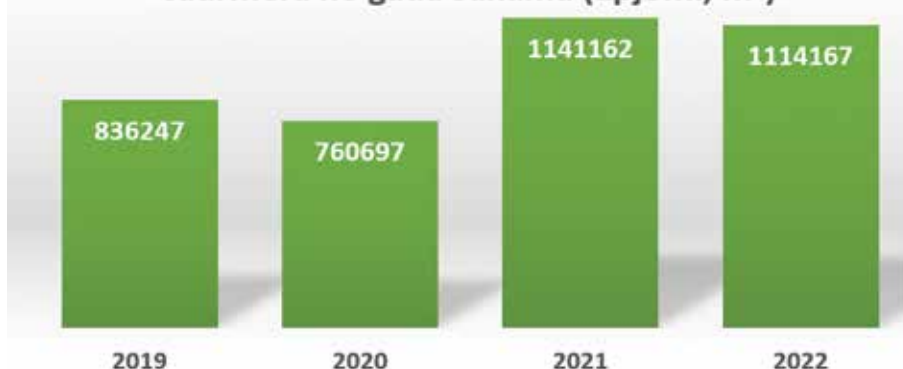
Ja meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs mežsaimnieciskās darbības pārskatu iesniedz tiešsaistē Meža valsts reģistrā, arī lēmumu paziņo tiešsaistē. Par to tiks nosūtīta informācija arī uz Meža valsts reģistra tiešsaistes lietotāja norādīto elektroniskā pasta adresi un oficiālo elektronisko adresi, ja personai ir aktivizēts oficiālās elektroniskās adreses konts.

PIEAUDZIS VMD IZSNIEGTO APLIECINĀJUMU SKAITS KAILCIRTĒM PĒC CAURMĒRA

Šā gada astoņos mēnešos Valsts meža dienests (VMD) ir izsniedzis apliecinājumus saimnieciskās darbības veikšanai 81 941 cirsmām, to kopējā platība ir 122 287 hektāri un likvidā krāja – 11 015 558 m³. Tajā skaitā galvenās cirtes pēc VMD sanitārā atzinuma sastādīja 2 840 cirsmas ar kopējo platību 12 211 hektāri un krāju – 431 180 m³.

Savukārt kopš gada sākuma atļaujas kailcirtēm pēc caurmēra izsniegtas 5 543 cirsmām ar kopējo platību 4 540 hektāri un krāju 1 114 167 m³. Tas ir gandrīz tikpat cik 2021. gadā kopumā.

VMD izsniegtie apliecinājumi kailcirtēm pēc caurmēra no gada sākuma (apjomi, m³)

DAUDZ IESPAIDU MEŽU APMEKLĒJUMOS

Šā gada 9. un 10. septembrī Meža konsultāciju pakalpojumu centra Saldus nodaļa rīkoja divu dienu meža apmeklējuma braucienu Lauku attīstības programmas projekta ietvaros.

Apmežojumos – ātraudzīgas koku sugas

Pirmās dienas meža apmeklējuma tēmas “Koksnes kā atjaunojamā dabas resursa loma bioekonomikā, inovatīvas un modernas koksnes pārstrādes tehnoloģijas, produktu izmantošanas iespējas” ietvaros dalībnieki apmeklēja demonstrāciju objektu Aizkraukles novada Skrīveru pagastā, kur atrodas daudzfunkcionāla lapu koku un enerģētisko augu plantācija, kas ierīkota 2011. gadā.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” vadošās pētnieces Mudrītes Dāvgavietes pavadībā meža ieaudzēšanas izmēģinājumu stādījumu objektā bija iespēja redzēt vienkopus dažādas ātraudzīgas koku sugas – apsi, hibrīdo apsi, baltalksni, melnalksni, hibrīdo alksni, bērzu, papeli, kļavu, liepu, saldo ķirsi un kārkļus. Bija iespējams daļai koku sugu novērtēt klonu augšanas atšķirības, kā arī dažādu mēslojumu veidu – sadzīves notekūdeņu dūņu, koksnes pelnu un biogāzes digestāta ietekmi. Atsevišķos izmēģinājumu objektos koku rindstarpās bija iesēti daudzgadīgie zālaugi – austrumu galega, miežabrālis, auzeņraire.

Latvijas apstākļos vislabāko koksnes pieaugumu dod apšu hibrīda stādījumi, kur pirmos ienākumus var sagaidīt jau pēc 15

gadiem, kā arī zemju īpašniekiem ir vērts padomāt par kārkļu plantāciju ierīkošanu.

Tālāk ceļš veda uz Jaunjelgavu – uz rūpnīcu “LatGran”, kas nodarbojas ar industriālo kokskaidu granulu ražošanu un realizāciju. Granulas iegūst ražošanas procesā, izejmateriālu saspiežot zem liela spiediena. Ražošanā netiek izmantota līme vai citas saistvielas, tāpēc saražotais produkts ir videi draudzīgs. Produkciju bez starpniekiem piegādā gala patērētājiem – spēkstacijām un koģenerācijas stacijām Eiropā. Šī bija unikāla iespēja izsekot ražošanas procesam no paša sākuma līdz jau gatavam produktam. Paldies Dainim Lūkinam par šo iespēju!

Pielāgota tehnika un darbarīki

Otrās dienas apmeklējuma tēma pavisam cita – “Tehnikas un tehnoloģiju izmantošana privāto mežu apsaimniekošanā”, un ceļš ved uz Kurmenes pagastu Bauskas novadā. Saimniecībā “Mežapurviņi” mūs viesmīlīgi uzņēma saimnieki – Skaidrīte un Uldis Dābes. Var tikai apbrīnot izdomu un čaklumu, ar kādu viņi saimnieko šajā saimniecībā. Pa rūpīgi izplautām takām mūs izvadā pa dažādiem objektiem un katrā no tiem Uldis ir ko stāstīt un rādīt. Meža meliorācija un ceļu būve šeit notiek ar savu tehniku. Jaunaudžu kopšanai un atzarošanai ir nopirkti un pielāgoti dažādi rokas instrumenti, ko mums demonstrē darbībā.

Krājas kopšanas cirtes tiek veiktas, izmantojot pievedējtraktoru PALMS 680 un pašu rokām pārbūvētu traktoru *Belarus* ar kabīni.

Foto: Lidijs Bredovska

Atzarošanai pielāgoti dažādi rokas instrumenti

Šīs sētas saimnieki pamatoti lepojas arī ar meža darbarīku kolekciju, kur atrodami nu jau gluži vēsturiski eksponāti un šis tas no ne tik senas pagātnes. Dažus no eksponātiem meža īpašnieki pat izmēģināja darbībā.

Paldies “Mežapurviņi” saimniekiem par viesmīlību, un lai veicas turpmākajos darbos un projektos!

Senos meža darbarīkus izmēģina darbībā

Malkas sagarumošanas un skaldišanas iekārta

Granulu ražošanas rūpnīca “LatGran”

Mežapurviņos mežizstrādē izmanto pielāgotu tehniku

Sīkkoksnes izvešana ar mazgabarīta tehniku

Savukārt SIA “Zemgales mežinieks” mūs iepazīstina ar mazgabarīta tehniku, kas iegādāta ar projekta “Eiropas lauk-

saimniecības fonda lauku attīstībai” (EL-FLA) atbalstu.

Šeit mums demonstrē sīkkoksnes izvešanu, pievedējtraktora vietā izmantojot kvadraciklu. Mežā praktiski nav redza-

mas izvešanas pēdas, kā tas ir cirsmās, kur strādā lielgabarīta tehnika. Tas ir ļoti noderīgs nelielās saimniecībās.

Kad malka savesta mājās, lietā liek malkas sagarumošanas un skaldīšanas iekārtu. Ir ierasts redzēt malkas skaldīšanas un sagarumošanas ierīces katru par sevi, bet demonstrētā iekārta apvieno abas darbības vienā.

“Ideju daudz, kaut nu tik spētu daļu no tā īstenot”, “šo to varēs izmantot savā mežā” – tās ir tikai pāris meža īpašnieku atziņas, kuri piedalījās šajā meža apmeklējuma braucienā.

Lietderīgi pavadītas dienas, iegūta jauna informācija, apskatīts un redzēts daudz kas jauns – ir vērts piedalīties šādos pasākumos!

Lidija Bredovska, MKPC Saldus nodaļas mežsaimniecības konsultante

APAĻO KOKMATERIĀLU PRODUKTU CENŅU TENDENCES

Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs (MKPC) sadarbībā ar Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūtu “MEKA”, veicot apaļo kokmateriālu cenu monitoringu, secina, ka no 2022. gada jūnija līdz 2022. gada augustam koksnes tirgū ir vērojams skujkoku apaļkoksnes sortimentu cenu kritums, bet lapkoku apaļkoksnes sortimentiem – cenu kāpums. Pēc 16. jūnijā notikušās Eiropas Zāģētavu asociācijas EOS vasaras pilnsapulces Zviedrijas ziemeļos tika secināts, ka kokmateriālu tirgus turpmākajos mēnešos kļūs sarežģītāks un tajā valdīs nenoteiktība, šo nenoteiktību rada arī ES tiesību akti saistībā ar zaļo kursu. Sarežģīto situāciju kokmateriālu tirgū rada arī 2022. gada sākumā skujkoku zāģbaļķu tirdzniecības palēnināšanās visā pasaulē, izteiktāk zāģmateriālu tirdzniecība tika palēnināta Ķīnā, ASV un Vācijā, kur zāģmateriālu importa apjoms ir samazinājies par 6–20 %, salīdzinot ar to pašu periodu 2021. gadā. Pašlaik ir novērojams skujkoku apaļo kokmateriālu cenas kritums, tām sasniedzot cenu, kāda tā bija 2022. gada sākumā, turpretī lapkoku apaļo kokmateriālu cenas turpina pieaugt, sasniedzot rekordlielu cenu, kas ir divas reizes lielāka nekā ap to pašu laiku 2021. gadā.

Pēdējo trīs mēnešu cenu izpēte liecina, ka no jūnija līdz augustam procentuāli apaļo kokmateriālu cenas ir augušas vidēji par 15,3 %.

Priedes zāģbaļķu cenas ir kāpušas no 8,4% līdz -17,9 % kritumam. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 2,68 % līdz -9,06 % kritumam.

Egles zāģbaļķu cenas ir kāpušas no 7,61 % līdz -17,4 % kritumam. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 2,54 % līdz -5,8 % kritumam.

Bērza zāģbaļķu cenas ir kāpušas no 3,54% līdz 18,05 % kāpumam. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 1,18 % līdz 6,02 %.

Apes zāģbaļķu cenas ir kāpušas no 27,78 % līdz 38,12 % kāpumam. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 9,26 % līdz 12,71 %.

Baltalkšņa tara kluču cenas ir kāpušas no 27,78 % līdz 29,39 % kāpumam. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 9,26 % līdz 9,8 %.

Ozola, oša zāģbaļķu cenas ir kāpušas no 1,91 % līdz 55,83 % kāpumam. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 0,64 % līdz 18,61 %.

Papīrmalkas cenas ir kāpušas no 18,2 % līdz 36,81 % kāpumam. Vidēji mēnesī paaugstinoties cenai no 6,07 % līdz 12,27 %.

Malkas cenas kāpums ir 26,03 %, un ozola, oša malkas cenas kāpums ir 23,22 %. Vidēji mēnesī paaugstinoties malkas cenai par 8,68 % un ozola, oša malkai par 7,74%.

Artis Misiņš, MKPC mežsaimniecības projektu vadītājs

MEŽA BIRŽA

AUGOŠU KOKU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Izsoļu portālā www.mezabirza.lv 2022. gada jūnijā, jūlijā un augustā kopumā veiksmīgi noslēgusies 61 izsole, kurās kopā izdarīts 3081 solījums. Saglabājas augsta gan pārdevēju, gan pircēju aktivitāte, it īpaši augustā, kad veiksmīgi noslēdzās 27 izsoles. Bērzs turpina uzvaras gājieni, un jau ierasta kļūst situācija, ka par bērza cirsmām un cirsmām ar bērzu sastāvā pircēji ir gatavi maksāt vairāk nekā par tīru skuju koku cirsmu. Ir pārdoti 170 hektāri meža cirsmu ar kopējo izcērtamo likvido apjomu 35 767 kubikmetri. Apskatot izsoļu sākumvērtību un pārdošanas cenu starpību, kopējais cenas pieaugums bijis 20,85 %, vidējais cenas pieaugums 30,51 %, sasniedzot kopējo darījumu summu gandrīz 2,5 miljonu eiro apmērā.

Tālāk apkopoti izsoļu pārdošanas rezultāti

- Skuju koku cirsmu (vismaz 70 % skuju koku īpatsvars) cenas, sākot no 23,12 līdz 92,97 EUR/m³, vidējā svērtā cena šādām cirsmām 78,18 EUR/m³.
- Skuju un lapu koku cirsmu (skuju koku īpatsvars 40–60 %) cenas no 33,33 līdz 99,42 EUR/m³, vidējā svērtā cena 73,92 EUR/m³.
- Bērzu cirsmu (valdošā suga bērzs – vismaz 70 %) cenas, sākot no 65,57 līdz 108,29 EUR/m³, vidējā svērtā cena 85,87 EUR/m³.
- Apšu un baltalkšņu cirsmu (vismaz 50 % apse un baltalkšnis) cenas no 18,12 līdz 79,14 EUR/m³, vidējā svērtā cena 56,25 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmu (bērzs, apse, melnalkšnis) cenas, sākot no 36,41 līdz 83,74 EUR/m³, vidējā svērtā cena 54,66 EUR/m³.

Martā sākām studentu atbalsta kampaņu un Zinību dienā bijām īpaši priecīgi, jo esam uzkrājuši rudens semestrim nepieciešamos 1000 eiro. Turpināsim krāt 10 eiro no katras ievietotās izsoles, lai arī nākamajā semestrī iepriecinātu kādu studentu ar Meža biržas stipendiju.

Karīna Jakovina, SIA “Meža birža”

PĀRMĒRĪGA MIZGRAUŽU SAVAIROŠANĀS

Meža īpašnieki Eiropas Savienības atbalsta pasākuma ietvaros septembrī devās pieredzes apmaiņā uz Slovākiju, lai mazliet vairāk iepazītos ar tur veiktajiem meža aizsardzības pasākumiem.

Slovākijā mūs uzņēma valsts meža centrs *MAROONĒ LESNUKTE CENTR*, kura ikdiena ir saistīta ar zinātnisko darbību un meža īpašnieku izglītošanu. Šī ir atbildīgā organizācija valstī, kas sniedz pārskatus, ieteikumus meža īpašniekiem, kā arī ziņo par meža veselības stāvokli valstī. Zinātniskā darbība pamatā saistīta ar meža patoloģiju pētīšanu.

Pamatā veic sanitārās cirtes

Aptuveni 2 milj. ha no kopējās valsts platības aizņem meži, līdz ar to mežsaimniecība sastāda aptuveni 40 %. Mežu apsaimniekošana ir sarežģīta gan likumdošanas, gan vēstures liecību dēļ, kas ir ietekmējušas īpašumu struktūru. Izplatītākās koku sugas ir dižskābardis, kas aizņem 32 %, tad seko egle un pārējās sugas. Valstī 50 % ir privātie meži un 50 % citu lietotāju meži.

Slovākijā ciršanas apjoms sastāda ap 6 milj. kubikmetru. Pamatā veic sanitārās cirtes (aptuveni 40 % no kopējā ciršanas apjoma). Savukārt, kad mežaudze ir sasniegusi ciršanas vecumu, ciršana tiek veikta izlases veidā. Meža aizsardzībā pieaug arī repelentu un pesticīdu izmantošana.

Jūtami novērotas klimata izmaiņas

Pēdējos 25 gados Slovākijā ir novērotas jūtamas klimata izmaiņas. Spēcīgo vētru ietekmē ir ļoti daudz bojātu mežaudžu, kas ir izsaucis būtisku egļu astoņzobu mizgrauža savairošanos. Risinājums šķiet

vienkāršs – izvākt bojātos kokus un samazināt kaitēkļu izplatību, bet dabas aizsardzības prasības paredz bojātos kokus atstāt mežā. Jāpiemin, ka bojāto koku izvākšana vietumis ir ļoti dārga, jo kalnu apvidos pamatā strādā cilvēki ar rokas zāģiem, vinčām un zirgiem. Slovākijā galvenā cirte, izmantojot kailcirti, ir aizliegta.

Klimata izmaiņu rezultātā koki ir daudz uzņēmīgāki pret slimībām. Dižskābarži cieš tieši pēdējos gados novērotā sausuma dēļ. Sniega ietekme pēdējos gados ir mazinājusies, ziemas kļuvas siltākas, līdz ar to trūkst mitruma (ūdens), kas ietekmē arī koksnes veidošanos un tās kvalitāti. Līdz ar to arī sarežģīta ir kļuvusi meža atjaunošana. Slovākijā meža īpašnieks nevar izvēlēties, ar ko atjaunot mežu, to nosaka likumdošana (valsts), bet ar atjaunojamo stādāmo materiālu viņiem nav problēmu – tas ir pietiekami.

Mizgraužu pārmērīga savairošanās

Viesojamies Duboves reģionā, kur ir liela mizgraužu izplatība. Daļa no meža īpašuma Kremnicas reģionā sastāv no mežiem, kuri atrodas uz dienvidu robežas ar Turjecas reģionu. Redzējām, ka mizgrauži intensīvi ir bojājuši skujkokus Zvēršinā, jo tur ir liels īpatsvars vecāku egļu. Šajā reģionā ir augsts gruntsūdens līmenis, kas, kokiem augot, veicināja seklu sakņu sistēmu veidošanos. Tas izraisīja vējgāžu postījumus un vēlāk arī mizgraužu postījumus.

Vairākās vietās Slovākijā klimata pārmaiņu rezultātā veģetācijas periodā nokrišņu daudzums bija nevienmērīgs, kas novājinājis egles. 2018. gada vasaras periodā Turjecas reģionā bijis rekordzems nokrišņu daudzums. Sausums veicinājis mizgraužu savairošanos tādā apmērā, ka

Foto Elvira Grasmann

tos nevarēja apkarot ar klasiskiem mežizstrādes paņēmieniem.

Mizgrauži dažādās attīstības stadijās ir pamanīti tādām koku sugām kā Eiropas baltēgle (*abies alba*) un priede (*pinus sylvestris*, *pinus strobus*). Mizgraužu pārapdzīvotība novērota arī jaunākās mežaudzēs (20–40 gadus vecās). Parasti tas netiek novērots. Šīs situācijas dēļ šajā reģionā palika tikai daļa no egļu, priežu, bērzu un melnalkšņu audzēm. No 2018. līdz 2019. gadam šajā reģionā nozāģēja 125 000 m³ kokmateriālu. Galvenokārt cieta baltegles, mazāk – priedes. Mizgraužu uzliesmojums konstatēts arī blakus reģionos valsts un privātajos mežos.

Foto: Agneta Šnēberga

Kremnicas pašvaldības meža apskate, mežsaimnieka Jozefa Jankova stāstījums

UN MEŽA AIZSARDZĪBA SLOVĀKIJĀ

Dalībnieku kopējais foto

Galvenie faktori, kas ietekmēja plašu mizgraužu uzliesmojumu, bija:

- bieži sastopamas viena vecuma pieaugušu egļu audzes;
- mākslīgi stādītas egļu audzes, kas auga zemā augstumā (domāts zemu kalnos). Da-biskās audzes galvenokārt bija dižskābar-dis, mazāk egle ar citām platlapju sugām;
- ekstrēmi augsnes apstākļi. Sekla augsne, ar necaurītu māla kārtu zem tās. Tāpēc veidojas sekla sakņu sistēma, kas veicina vēja radītos bojājumus. Lietus periodā aug-sne pārmitra, bet sausuma periodā ātri izžūst;
- novājinātas audzes sausuma dēļ. Eks-trēms lietus trūkums novērots 2018. gadā.

Aizsardzības pasākumi

Noskaidrots, ka egļu un priežu stumbru resgalī dominēja egļu astoņzobu mizgrauzis (*Ips typographus*), bet vai-naga daļā biežāk varēja atrast Eiropā populāro dubultzobu mizgrauzi (*Ips duplicatus*) un egļu sešzobu mizgrauzi (*pitogenes chalcographus*). Arī priedes cieta no egļu astoņzobu mizgraužu uz-brukumiem.

Lai novērstu mizgraužu nelaimes iz-platīšanos apkārtnē veselajos mežos, 2018. gadā Slovērijas meža aizsardzības dienests piedāvāja sadarbību ar meža ap-saimniekotāju – Kremnicas pilsētas meži.

Foto: Agnita Šēnberga

Kremnicas pašvaldības meži pēc mizgrauža savairošanās uzliesmojuma

Ievadlekcija par mežsaimniecības sektoru Slovērijā

Piedāvātie risinājumi kaitēkļu apkarošanā

Sanitārās cirtes – 2019. gada martā bija noteikti mizgraužu postījumi. Mērķis – izstrādāt visus bojātos kokus, pirms pa-vasara jaunās paaudzes kukaiņi sāk savu darbību, tas ir līdz 15. aprīlim.

Izstrāde tika veikta no neskarto audžu pu-ses virzienā uz visvairāk skartajām vietām. Mērķis – izolēt neskartās audzes no bojāta-jām. Zari tika sašķeldoti un sadedzināti.

Agrā pavasarī tika izmantoti feremonu slazdi, lai noķertu mizgraužus, kas pār-ziemoja augsnē vai nokritušajās mizās.

Kopumā tika izvietoti 65 feremonu slaz-di divās līnijās. Mizgraužu uzliesmojums tika apturēts, tuvāko gadu laikā egļu audzes otrpus Turjecas upei netika bojātas.

Priekšā vēl daudz darba

Meža atjaunošanos kavē straujā zāles augšana, augstais pārnadžu skaits un nevien-mērīgais nokrišņu daudzums. Taču ir iespēja mainīt un dažādot sugu sastāvu, lai palieli-nātu izdzīvošanas iespējas. Līdz 2021. gada beigām ir iestādīti 800 000 koku (96 % no tiem – platlapji, pārējie – priedes, lapegles, egles). Atjaunotās platības ir iežogotas, lai aizsargātu no dzīvnieku postījumiem. Uzbū-vēti 29 žogi ar kopējo garumu 15 km.

Kā papildu nozare mežsaimniecībā tiek ietverta arī biškopība. Mežos ir iz-vietotas dravas un iegūts medus.

Mežkopjiem priekšā vēl daudz darba. Slovērijas mežsaimnieku galvenais mēr-ķis ir izaudzēt dažādu koku sugu mežau-dzes nākamajām paaudzēm, lai veidotos mūsdienīga mežsaimniecība.

Mežu apmeklējums īstenots LAP 2014. – 2020. apakšpasākuma "Saimniecību un mežu apmeklējumu nodrošināšana" ietvaros.

Agnita Šēnberga, MKPC Dienvidkurzmes nodaļas mežsaimniecības konsultante,
Elvīra Grasmane, MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja

KĀDUS UN KĀDĀS VIETĀS IZVĒLĒTIES EKOLOĢISKOS KOKUS? VAI NOGĀZTUS EKOLOĢISKOS KOKUS DRĪKST IZVĀKT NO IZCIRTUMA?

Lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu meža apsaimniekošanā, izstrādātas vispārējās dabas aizsardzības prasības, kas saistītas visu Latvijas mežu apsaimniekošanā.

Tās nosaka, ka mežizstrādes darbos jāsaglabā atsevišķi vecāko un lielāko dimensiju koki, atmiruši koksne, apaugums ap mikroieplakām u.tml., veicinot daudz organismu mājvietu saglabāšanu.

Normatīvi pieprasa ekoloģisko koku saglabāšanu, lai veicinātu dabas daudzveidību. Tajos noteikts, ka meža īpašniekam, veicot mežaudzes ciršanu, katrā hektārā jāsaglabā vismaz pieci dzīvotspējīgi galvenās audzes resnākie koki, kā arī liela izmēra četri sausie koki. Aizsargājamās dabas teritorijās dzīvotspējīgo atstājamo koku skaits var būt noteikts vēl lielāks. Piemēram, Gaujas Nacionālā parka teritorijā jāsaglabā vismaz 10 šādi lielākie koki uz viena hektāra.

Kā ekoloģiskos kokus izvēlas augtspējīgus iepriekšējās paaudzes kokus (ja mežaudzē tādi ir) vai resnākos valdaudzes kokus, vispirms izvēloties ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, kļavas, melnalkšņus, apses un bērzus.

Izcirtumā neskarti tiek atstāti ekoloģiskie koki (dzīvi koki, vecākie, lielākie), lai

IZVĒLĒTAJĀS DEMONSTRĒJUMU TERITORIJĀS NOTIKS PASĀKUMI

Projekta "LatViaNature" ietvaros ir izvēlētas piecas demonstrējumu teritorijas, kas kalpos kā izglītības, pieredzes apmaiņas un komunikāciju platforma meža īpašnieku zināšanu pilnveidošanai par meža atbildīgu apsaimniekošanu, sabalansējot dabas aizsardzības, koksnes ieguves un sociālās intereses.

Šajā rudenī demonstrējumu teritorijās norisināsies pasākumi, kuros varēs iepazīties ar dažādiem meža apsaimniekošanas modeļiem un piedalīties diskusijās ar Pasaules Dabas fonda direktoru un meža programmas vadītāju Jāni Rozīti, Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) mežsaimniecības konsultantiem un demonstrējumu teritoriju īpašniekiem.

Informāciju par plānotajiem pasākumiem varēs atrast MKPC mājaslapā www.mkpc.lkc.lv un sekojot līdzi Meža konsultāciju pakalpojumu centra Facebook lapai.

Līga Solosteja, MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja

nodrošinātu bioloģiski vecu koku klātbūtni mežā, tādējādi veidojot dzīvesvietu tiem meža iemītniekiem, kas piemērojušies dzīvei vecos kokos. Vertikāli esošie ekoloģiskie koki ir vajadzīgi galvenokārt putniem, sevišķi dzeņveidīgajiem. Viņi tajos barojas un veido dobumus, kurus pēc tam var izmantot citu sugu putni un sīkie zīdītāji.

Savukārt horizontāli nokritušos kokus, tiem gadu laikā pakāpeniski sadaloties, savām vajadzībām izmanto sūnas, ķērpji, sēnes, kukaiņi un gliemeži. Kopumā atmiruši koksne nodrošina pat trīs, piecas reizes lielāku sugu skaita eksistenci nekā dzīvie koki. Tāpēc, veicot mežizstrādes darbus, būtiski ir saglabāt arī šādas meža iemītniekiem tik nepieciešamās struktūras.

Ekoloģiskie koki izcirtumos tiek atstāti gan pa vienam, gan tiek veidotas ekoloģisko koku grupas, kas kļūst par neatņemamu

ainavas sastāvdaļu. Saglabājot ekoloģiskos kokus grupās, ir vairāki ieguvumi:

- koku grupas labāk iekļaujas ainavā nekā atsevišķi saglabātie ekoloģiskie koki;
- koku grupās ir noturīgāki pret vējgāzēm;
- saglabājot ekoloģiskos kokus kompaktās grupās, tie aizņem mazāku platību un paliek vairāk vietas nākotnes meža audzēšanai;
- ekoloģisko koku grupa nodrošina lielāku dabas daudzveidību nekā atsevišķi saglabātie koki.

Gadās, ka atstātie ekoloģiskie koki, sevišķi egles, vēja ietekmē tiek izgāzti vai nolauzti, taču tad tie tāpat turpina pildīt savu funkciju, un tāpēc pat nogāztus ekoloģiskos kokus no mežaudzes ir aizliegts izvākt.

Laila Šestakovska,
MKPC Cēsu nodaļas vecākā mežsaimniecības konsultante

Mežs – trausla un sarežģīta dabas ekosistēma, mājvieta miljoniem dzīvu organismu. Meža nākotne atkarīga no tā, cik tālredzīgi domājošs, prasmīgs un dabas vērtību saudzēšanā ieinteresēts ir meža saimnieks.

DZĪVAIS MEŽS

Atbalsta programma dabas daudzveidības saglabāšanai privātajos mežos

- ▼ Konsultatīvs un finansiāls atbalsts mežu īpašniekiem, kuri apņemas brīvprātīgi saglabāt vai veidot biotopus un īstenot dabai draudzīgu mežsaimniecību:
  - privātajos mežos, kas atrodas ārpus *Natura 2000* teritorijām vai mikroliegumiem
  - maksimālā atbalsttiesīgā platība – 15 ha
- ▼ Paredzētais atbalsts:
  - sertificēta meža biotopu eksperta konsultācijas
  - ikgadējs vai vienreizējs atbalsta maksājums
- ▼ Prioritāte mežiem ar lielāku dabas daudzveidību vai potenciālu
- ▼ Programmas norise – 4 gadi (2023.-2026.)

Aicinām privāto mežu īpašniekus piedalīties programmā!

▼ Piedalīties var vienā vai vairākās apakšprogrammās:

Biotopu saglabāšana

Var pieteikt:

- ES nozīmes meža biotopus ar minimālo platību 0,1 ha.
- Dabisko traucējumu skartus mežus (ugunsgrēks, vējgāzes).

Biotopu veidošana

Var pieteikt:

- Mežaudzes, kuru valdošās sugas vidējais caurmērs sasniedzis 25 cm.

Dabai draudzīga mežsaimniecība

Var pieteikt:

- Mežaudzes, kuru valdošās sugas vidējais caurmērs sasniedzis 25 cm.
- Minimālā platība – 1 ha.

▼ Lai pieteiktos programmai, līdz **2022.gada 31.oktobrim** jāaizpilda un jāatsūta pieteikuma veidlapa (atrodas žurnāla nākamajā lappusē).

"Dzīvais mežs" atbalsta programmu īsteno Dabas aizsardzības pārvalde projekta LIFE-IP LatViaNature ietvaros sadarbībā ar partneriem Latvijas Lauku konsultāciju un pakalpojumu centru, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Vidzemes Augstskolu, Pasaules Dabas Fondu un Latvijas Lauksaimniecības universitāti.

Vairāk informācijas, t.sk. par finansiālā atbalsta likmēm: <https://latvianature.daba.gov.lv/dzivais-mezs/>

Projekts "Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija" (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un VRAA finansiālu atbalstu.

Informācija atspoguļo tikai projekta LIFE IP LatViaNature īstenošanu redzējumu, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

Pieteikums programmai "DZĪVAIS MEŽS"

Pieteikuma iesniedzējs:

Vārds, uzvārds vai juridiskas personas nosaukums:	
Personas kods vai reģistrācijas numurs:	
Dzīvesvietas vai juridiskā adrese:	
E-pasta adrese:	
Telefona numurs:	

Lūdzu izvērtēt mana meža atbilstību dalībai programmā "DZĪVAIS MEŽS" (turpmāk – Programma) un atbilstības gadījumā uzņemt to Programmā.

Programmai piesaku šādus meža nogabalus:

Kadastra apzīmējums/i:	Kvartāls	Nogabals (katru nogabalu raksta savā rindā*)	Nogabala platība (ha):	Izvēlēta apakšprogramma nogabalam (atzīmēt vienu ar "X")			Atzīmes par īpašiem dabas elementiem nogabalā			Vai pēdējos 5 gados nogabalā veikta saimnieciskā darbība? (ja jā, atzīmē ar "X")
				A1. Biotopa saglabāšana	A2. Biotopa veidošana	B. Dabai draudzīga mežsaimniecība	Liela ligzda (d>50 cm)	Avoti, avoksnāji, mitras ieplakas	Strauti, tērces	

*Ailes tabulā pievienot pēc nepieciešamības.

**Galvenā cirte, kopšanas cirte, sanitārā cirte, hidromeliorācijas darbi.

Man piederošā meža kopplatība (atzīmēt ar "X"): ☐ < 100 ha ☐ 100 - 1000 ha ☐ > 1000 ha

Vēlamais finansiālā atbalsta veids:

Atzīmēt ar "X" vēlamā atbalsta izmaksas veidu:	
☐ Ikgadējs maksājums (Katra gada beigās maksājums par attiecīgo gadu)	☐ Vienreizējs maksājums Programmas noslēgumā (Maksājums par 4 gadiem Programmas noslēgumā)

Apliecinājumi:

- 1) Piekrītu, ka Dabas aizsardzības pārvalde apstrādās manus personas datus tādā kārtībā un apmērā, kāds ir nepieciešams un pietiekams, lai nodrošinātu Programmas nolikuma izpildi.
- 2) Piekrītu turpmākai saziņai par dalību Programmā uz manu pieteikumā norādīto e-pasta adresi bez elektroniskā paraksta.

Pielikumi (ja attiecināms):

- 1) Pilnvara, ja iesniedzēju pārstāv pilnvarots pārstāvis, uz ____ lp.;
- 2) Dokuments, kas apliecina kopīpašnieku piekrišanu dalībai Programmā, uz ____ lp.;
- 3) Cits _____ uz ____ lp.

Pieteikuma aizpildīšanas datums*:	
Paraksts*:	

* Nav jāaizpilda, ja paraksta ar elektronisko parakstu

Aizpildītu pieteikumu lūdzam sūtīt Dabas aizsardzības pārvaldei pa pastu uz adresi Baznīcas iela 7, Sigulda, LV-2150 vai parakstītu ar elektronisko parakstu – uz e-pastu dzivaismezs@daba.gov.lv

VAI RUDENĪ MEŽĀ VAR STĀDĪT KOKUS, UN KAS JĀŅEM VĒRĀ?

Meža stādīšana ir vissvarīgākais posms meža atjaunošanā, meža vai plantāciju meža ieaudzēšanā. To vislabāk veikt pavasarī tūlīt pēc zemes atkuššanas līdz pumpuru saplaukšanai, sevišķi tad, ja plānots stādīt kailsakņus, taču arī rudenī var stādīt ar tikpat labām sekēm kā pavasarī, it īpaši egli.

Tomēr jāatceras, ka nedrīkst stādīt sausā augsnē vai slapjā smaga mehāniskā sastāva augsnē un kūdras augsnē. Pirmajā gadījumā ir traucēta sakņu augšana, bet otrajā – iespējami sala izcilājumi. Rudens stādījumos slikti ieaug priede. Tas ir pārbaudīts!

No pēdējo gadu pieredzes

Stādot meža stādīšanai Latvijā piedāvā vairāk nekā 30 kokaudzētavas. Madonas novadā vien ir četras kokaudzētavas, kur tiek piedāvāti galveno koku sugu stādi un var izvēlēties kailsakņus (stādi ar vaļēju sakņu sistēmu), kailsakņus ar uzlabotu sakņu sistēmu (stādi ar vaļēju, vertikāli orientētu, kompakto kamolu) vai ietvarstādus (stādi ar slēgtu, vertikāli orientētu, kompakto sakņu sistēmu, kas ietverta kūdras substrātā).

Tā kā mūsu ģimene mežu stāda paši, cenšamies arvien iesaistīt šajā pasākumā bērnus, tuvākos radus, draugus. Esam sapratuši, ka vispateicīgākie stādi šādām talkām ir ietvarstādi. Obligāts priekšnosacījums – jābūt sagatavotai augsnei.

Lāpsta – universāls instruments

Stādīšanai tiek izmantotas lāpstas, kas ir universāls instruments, jo der ne tikai kailsakņu stādīšanai, bet arī tikpat labi der ietvarstādu stādīšanai. Šajā gadījumā nav jāuztraucas, ka talcinieki neiestādīs kvalitatīvi, tas ir, ka nepaliks kāda sakne ārā, kas ir lielākais drauds stādu bojāejai. Arī stādu piemīšana iet veikli, tikai saliekot talciniekus pāros, jāpaseko no sākuma, kā katram iet, ja vajag – jāpamāca, vai ir pietiekami dziļi iestādīts, nav slīpi un ir labi piemīts, kas ir galvenie nosacījumi, lai stādi ieaugtu.

Bieži stādāmā platība ir nevienmērīga, te uzkalniņš, te – ieplaka, kur tieši tobrīd ir ūdens. Protams, ūdenī nestāda, ja iespējams, stāda malā, bet mums ir gadījies, ka lielāks laukums ir ūdenī un iestādīt tobrīd nevar. Tad iedur koka maikstes, atzīmējot, kur beidzas stādījums, un, kad nosusējis, rindu pabeidz ar to pašu koku sugu vai koku sugu, kurai vairāk patīk mitrums, tā dabiski veidojot mistrojumu. Tad šīs koka maikstes tiek atstātas, lai kopjot pievērstu uzmanību, ka tajā vietā mainās koku suga, un netiktu netīšām nopļauti nākamie kociņi rindā, līdz

saprot, ka tālāk stādīta cita koku suga.

Meža atjaunošanas kārtību nosaka MK noteikumi Nr.308 “Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju mežu noteikumi”. Saskaņā ar šā gada 30. jūnijā pieņemtajiem grozījumiem tagad minimālais nepieciešamais kopējais ieaugušo koku skaits atkarībā no valdošās koku sugas ir: priedei – 2000 koku uz hektāra, pārējām koku sugām – 1500 koku uz hektāra (ja melnalksnis atjaunojas ar celma atvasēm, pie viena celma uzskaita ne vairāk kā četras atvases).

Svarīga stādu kategorija

Ir noteikts minimālais koku skaits uz hektāra, kas nozīmē, ka katram meža īpašniekam ir lielāka brīvība un reizē arī atbildība par saviem lēmumiem – arī par stādāmo koku skaitu konkrētajā platībā, jo galvenais mērķis ir atjaunot vai ieaudzēt jaunu mežaudzi konkrētajā platībā.

Pērkot stādus, svarīgi pievērst uzmanību arī stādu kategorijai atkarībā no to ģenētiskās vērtības:

- ieguves vieta zināma – viszemākās kategorijas stādmateriāls;
- atlasīts – mežaudze, kurā ievāktas sēklas ir fenotipiski atlasītas kā labākās konkrētajā reģionā, prognozējams, ka tās pēcnācēji būs labāki par vidējo līmeni reģionā;
- uzlabots – stādāmais materiāls iegūts no mākslīgi veidotiem meža reproduktīvā materiāla ieguves avotiem (piemēram, sēklu plantācijām), kur sēklas iegūtas no ilgstošas selekcijas rezultātā speciāli audzētiem kociņiem, kas dos iespēju izaudzēt par 10–20 % produktīvāku un kvalitatīvāku mežaudzi;
- pārāks – stādāmais materiāls iegūts no mākslīgi veidotiem vai dabiskiem meža reproduktīvā materiāla avotiem un tām ir veiktas pēcnācēju pārbaudes. Nākotnē jaunās mežaudzes vērtība būs

20–40 % augstāka, salīdzinot ar dabisko mežaudzi. Jāuzsver, ka noteikts minimālais koku skaits uz hektāra, kas nozīmē, ka katram meža īpašniekam ir lielāka atbildība par saviem lēmumiem – arī par stādāmo koku skaitu konkrētajā platībā, jo galvenais mērķis ir atjaunot vai ieaudzēt jaunu mežaudzi konkrētajā platībā.

Vēl vēlos nedaudz pieminēt par stādiem. Ietvarstādi parasti tiek pārdoti safasēti papīra kastēs. Stādus saņem no saldētavas nedēļu pirms plānotās stādīšanas talkas. Ja substrāts sasalis, tad stādīt nedrīkst, jo, iestādot šādu stādu, neatkusušās saknes nevar kociņa virszemes daļu apgādāt ar ūdeni un barības vielām, stāds var aiziet bojā. Rūpīgi jāseko līdz stādu stāvoklim kastēs, jo svarīgi, lai tie neiekalst! Skaidrs, ka šādi stādi vismaz nedēļu lēnām atlaižas.

Stādu kategorija būs svarīga pie izcirtumu, kur mežaudze nocirsta pēc caurmēra, atjaunošanas. Izcirtumu atjaunojot, būs jāizmanto stādi ar kategorijām “uzlabots” un “pārāks”.

Stādu pieteikšanas kārtība nav mainījies – stādi jāpiesaka laikus! Izvēloties stādus pirkat AS LVM kokaudzētavās, ir atrodamā pieteikuma veidlapa, ko pircējs iesniedz (nosūta) par nepieciešamo sugu un apjomu uz e-pasta adresi: mezastadi@lvm.lv

Izvēloties privātu kokaudzētavu, internetā ir atrodamas adreses un kontakti.

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs sadarbībā ar Valsts meža dienestu un AS “Latvijas Valsts meži” struktūrvienību “LVM sēklas un stādi” katru gadu aktualizē meža kokaudzētavu sarakstu, piedāvāto meža reproduktīvo materiālu sortimentu, izcelsmi un meža stādu pieejamību.

Mairita Bondare,
MKPC Madonas nodaļas vecākā
mežsaimniecības konsultante

KĀDAS FORMALITĀTES JĀKĀRTO MIZGRAUŽU BOJĀTO EGĻU CIRŠANAI?

? *Vai un kādos gadījumos jāņem ciršanas apliecinājums sausu egļu ciršanai? Vai nedaudz koku ciršanai izlases veidā nepieciešams apliecinājums? Kādas formalitātes jākārto gadījumā, ja meža īpašnieks iecerējis cirst mizgraužu ligzdai piegulošās vēl zaļās egles?*

Koku, kas nokaltuši mizgraužu darbības rezultātā, ciršanas atļaujas saņemšanai vispirms var piemērot Meža likuma 12. pantu: “3) ja mežaudzes šķērslaukums ir lielāks par kritisko šķērslaukumu, sauso un vēja gāzto koku ciršanai, saglabājot normatīvajos aktos par koku ciršanu un dabas aizsardzību noteiktos sausus un kritušos kokus. Katru gadu pirms šādu koku ciršanas uzsākšanas, bet ne biežāk kā reizi gadā meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir par koku ciršanu paziņot Valsts meža dienestam.”

Tas nozīmē, meža īpašniekam jāaizpilda paziņojums par sauso koku ciršanu, ko iesniedz mežniecībā. Pirmkārt, gribu vērst uzmanību, ka šajā gadījumā arī celms nevar būt zaļš, kas daudzos mizgraužu bojāto koku gadījumos ir. Otrkārt, audzes šķērslaukumu nedrīkst samazināt zem kritiskā. Treškārt, dabas aizsardzības teritorijās jāsaglabā noteiktais apjoms sauso koku un vispirms – resnākie.

Ja mežaudzē šķērslaukums ir mazāks par kritisko, tad lai saņemtu ciršanas apliecinājumu, nepieciešams Valsts meža dienesta (VMD) izsniegts sanitārais atzinums. Šajos gadījumos tas ir maksas pakalpojums, par kuru tiek piemērota valsts nodeva. Neskaidrību gadījumā ar jautājumiem var vērsties jebkurā VMD mežniecībā. Labāk vispirms noskaidrot un tikai tad ķerties pie koku ciršanas.

Mizgraužu bojāto koku ciršana un materiālu izvešana jāpabeidz ne vēlāk kā līdz nākamā gada 15. martam, lai meža darbu vietā nebūtu terpēnu smarža, kas var atkārtoti pievilināt mizgraužus.

Oskars Zaļkalns,
VMD vecākais eksperts

CIRST MEŽU PĒC CAURMĒRA, TĀ IR ĪPAŠNIEKA IZVĒLE

Kā izdevīgāk – audzēt mežu līdz noteiktam koku ciršanas vecumam vai cirst to pēc caurmēra saskaņā ar grozījumiem Ministru kabineta koku ciršanas noteikumos?

Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā" meža īpašniekam dod iespēju kokus cirst galvenajā cirtē (ievākt ražu), vadoties pēc cērtamo koku caurmēra, kas ir noteikts neatkarīgi no mežaudzes bonitātes. Tas ir mežaudzes ražības rādītājs, ko nosaka pēc koku augstuma un caurmēra noteiktā vecumā, un tas ir atkarīgs galvenokārt no augsnes auglības. Noteikumu grozījumu mērķis ir ļaut meža īpašniekam cirst agrāk un līdz ar to izmantot mežu intensīvāk, atjaunojot ar augstvērtīgu stādāmo materiālu.

No ekonomiskā skatu punkta

Nereti īpašniekam mežs ir ienākumu avots, reizēm kā ģimenes budžeta papildinājums un atspazs dažādu vajadzību segšanai. Audzējot mežu mērķtiecīgi, iespējams gūt lielākus ienākumus.

Piemēram, rēķinot no ekonomiskā skatu punkta, ja egļu (uz celma) maksā 80 eiro/m³, tā ir cena, ko meža īpašnieks saņem, pārdodot ciršanas tiesības. Pēc ciršanas vecuma sasniegšanas, kas šajā gadījumā eglei ir 81 gads un audzes krāja ir 350 m³ koksnes uz hektāra. Pārdodot cirsmu, saimnieks saņems 28 000 eiro (350 x 80). Šādā vecumā egļu caurmērs parasti ir ap 40 cm. Varētu būt, ka daļa egļu jau būs bojātas ar stubra trupi un peļņa būs mazāka.

Cērtot pēc caurmēra, pastāv iespēja egles

cirst jau 51 gada vecumā, kad tās, pareizi saimniekojot, būs sasniegušas atļauto ciršanas caurmēru – 26 cm. Šajā vecumā mežā kāds koks būs tievāks, cits resnāks, vairāk būs papīrmalkas. Krāja uz hektāra nebūs tik liela, tā varētu būt ap 330 m³ koksnes uz hektāra. Cena (uz celma) varētu būt ap 75 eiro/m³. Saprotais, ka saimnieks, pārdodot cirsmu, kas cirsta agrāk pēc caurmēra, saņems mazāk – 24 750 eiro (330 x 75). Šķiet, ka cirsmu izdevīgāk audzēt vēl 30 gadus. Starpība ir 4000 eiro, kas nav daudz, ja ņem vērā riskus, kuri audzi apdraud.

No biznesa viedokļa

No biznesa viedokļa viena hektāra egļu audzes ierīkošana izmaksā ap 1400 eiro (augšnes sagatavošana, stādi, stādīšana un agrotehniskās kopšana), kas ir saimnieka ieguldījums. Audzējot kokus līdz 81 gada vecumam un saņemot 28 000 eiro, investīcijas atmaksāšanās likme būs 3,77 % gadā. Savukārt, audzējot līdz 51 gada vecumam pēc nociršanas un saņemot 24 750 eiro, tā būs 5,8 % gadā. Bez tam pirmajos 50 gados parasti var veikt divas kopšanas cirtes (kad audze sasniegusi apmēram 11 un 20 metru augstumu), tā gūstot papildu ienākumus.

Ir arī situācijas, kad koki ir 50 gadus veci, bet caurmērs vēl nav sasniegts, un pēc vecuma šajā gadījumā egļu audzi kailcirtē nedrīkst nocirst. Tad īpašnieki izvēlas veikt vēl vienu krājas kopšanas cirti. Tas gan ir riskants pasākums, jo novēlota krājas kopšanas cirte var novest pie papildu kaitēkļu savairošanās riska un sakņu trapes izplatības, kas var paātrināt pat audzes bojāeju.

Cērtot 51 gada vecumā, naudas apgrozījums ir ātrāks. Par labu investīciju uzskata tādu, kas ātri atmaksājas un kam ir augstāka procentu likme. Ikviens meža īpašnieks pats var aprēķināt ieguvumus no sava meža, izmantojot pašreizējās cenas un izvērtējot riskus.

Kā panākt, lai mežs tā saimniekam nestu peļņu?

Ja runājam par to, lai mežs tā saimniekam nestu maksimālo peļņu, jāsāk ar to, ka, nocērtot mežu, jāieliek kārtīgi pamati nākotnes mežam. Jāveic kvalitatīva un pārdomāta meža atjaunošana. Tas nozīmē, ka nepieciešama augsnes sagatavošana un kvalitatīva stādu iegāde. Ja nevēlas to atjaunot ar kvalitatīvu stādāmo materiālu, tad, izvērtējot apkārtējo koku sugu kvalitāti, var ļaut mežam atjaunoties dabiski. Jārūpējas arī par aizsardzību pret meža dzīvnieku bojājumiem, un neaprobežoties tikai ar iestādīšanu, bet laikā veiktu agrotehnisko kopšanu, neļaujot jaunajiem kociņiem tikt nomāktiem no aizzēluma. Tāpat tālākai jaunaudžu kopšanai būtiski ir izvērtēt atstājamās kociņus, jo tas ir jāizdara līdz 10 gadiem. Pieļautās kļūdas atsauksies uz peļņu, ko varētu iegūt nākotnē.

Cirst vai necirst mežu – tas ir katra paša meža īpašnieka ziņā. Izvērtējot jāņem vērā arī citas meža vērtības – mežs kā sēņošanas un ogošanas vieta, ainavas sastāvdaļa, dzīvotne putniem un meža dzīvniekiem.

Andris Vīrs,

MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas vecākais mežsaimniecības konsultants

Pēteris Vīrs, SIA "Latvijas mežs"

DIVREIZ NEUZKĀPT UZ GRĀBEKĻA

Strādājot Meža konsultāciju pakalpojumu centrā (MKPC) vairāk nekā 10 gadus, meža īpašnieki man daudzreiz ir prasījuši padomu, kā rīkoties, ja zvana uzmācīgi un neatlaidīgi uzpircēji, grib pirkt viņiem izstrādei paredzētās cirsmas un piedāvā meža īpašuma apsaimniekošanu. Savā praksē esmu sastapies arī ar gadījumiem, kad privātajos meža īpašumos veikta cirsmu sagatavošana izstrādei bez īpašnieka ziņas.

Runājot par cirsmas vērtību, viennozīmīgi tā ir tā naudas summa, par kādu to īpašnieks pārdod, kas var nebūt tā pati maksimālākā, ko nosaka pēc šodienas cenām.

Vienīgais, ko iesaku meža īpašniekam, ir papētīt atsauksmes par uzņēmumu, kurš vēlas pirkt cirsmas, kā arī pajautāt vairākiem uzņēmumiem, kādu cenu tie piedāvā, un izvēlēties to uzņēmumu, kas ir izdevī-

gāks. Te jāpiebilst, ka obligāts priekšnoteikums ir iepazīties ar cirsmas pirkšanas un pārdošanas līgumu, to rūpīgi izlasīt un veikt labojumus, ja tādi nepieciešami, kas vēlāk pēc līguma neizlasīšanas un parakstīšanas var radīt problēmas.

Minēšu dažas būtiskākās lietas, ar ko man nācies saskarties ikdienā, – līgumā nav minēta konkrēta persona, kurai ir tiesības parakstīt šo līgumu, par izvešanas ceļu sakārtošanu pēc izstrādes, par saglabājamiem ekoloģiskajiem kokiem. Tie reizēm tiek aizstāti ar mazākām dimensijām un neatbilstošiem to prasībām. Par krautuves vietu satīrīšanu pēc izstrādes. Tāpat jāmin, ja līgums ir sastādīts uz vairākām lappusēm, tad uz katras lappuses jāuzliek paraksts gan pircējam, gan pārdevējam un tam jābūt cauraklotam, lai pēc tam nevarētu kaut ko mainīt kāda no līguma slēdzēju pusēm.

Vēl īpašniekam pirms pārdošanas iesaku uzmērīt kokus jeb dastot. To veic, lai noteiktu precīzāk krāju cismā. Dastošanu iesaku veikt neatkarīgiem dastotājiem. Nebūtu normāla prakse, ja dastošanu veic tas pats uzņēmums, kas paredzējis veikt mežizstrādi. Šie uzņēmumi piedāvā uzmērīšanu veikt bez maksas, kam daži īpašnieki, negribēdami maksāt par šo pakalpojumu, piekrīt.

Esmu par to jau runājis vairākos semināros, arī rakstījis laikrakstos, bet joprojām šādi gadījumi atkārtojas. Skumīgākais ir tas, ka īpašnieki nemācās no savām kļūdām un atkārto tās vēlreiz. Tādēļ ir tāds sakāmvārds: "Septiņas reizes nomēri un vienreiz nogriez."

Andris Vīrs,

MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas vecākais mežsaimniecības konsultants

OGAS – VĒLĀS MEŽA VELTES

Rudens otrajā pusē, dabā iestājoties miera periodam, arī meža veltes sāk beigties. Tomēr daba ir parūpējusies, lai mums vēl būtu pieejami tik vajadzīgie vitamīni. Šur tur mežmalās manāmi kādi vilkābeļu un mežrožu augļi, irbeņu ogas, upmalās – melnā plūškoka ogas, purvos – dzērvenes.

Vilkābeļu (*Crataegus*) augli. Latvijā vilkābeles savvaļā sastopamas samērā reti. Tās vairāk aug mežmalās, krūmājos, upju un strautu krastos. Medicīnā izmanto vilkābeles ziedus un augļus. Tie ir arī laba izejviela ziemai glabājamo krājumu papildināšanai. Gatavojot džemu, biezeni vai ievārījumu, kaulēni jāatbrīvo no sēkliņām. To var darīt, gan katru atsevišķi pārgriežot un iztīrot, gan savārtu vai krāsnī izsautētu masu izberžot caur sietu. Tējai, kompotam vai veselības maisījumiem paredzētos augļus var žāvēt ar visiem kauliņiem.

Augļu novārījums. Ēdamkaroti sasmalcinātu augļu aplej ar glāzi ūdens, uzvāra, ļauj ievilkties, dzer pa pusglāzei pirms ēšanas asinsspiediena normalizēšanai un sirdsdarbības uzlabošanai.

Literatūrā minēts, ka žāvētus un samaltus vilkābeļu augļus pievieno maizes mīklai, tai būs īpatnējs, bet labs augļu aromāts, un maize ilgāk būs svaiga.

Mežrozīšu (*Rosa*) augli. Mežrožu augļu vislielākā bagātība ir C vitamīns. Latvijā savvaļā aug vairāk nekā 10 mežrožu sugu, un atkarībā no tām mainās arī vitamīnu daudzums to augļos. Vitamīnus satur visu mežrozīšu augli, taču dažos to ir vairāk (20 %), citos mazāk (1 %). Mežrožu augļu iedarbība ir ļoti daudzpusīga.

Pareizi izkaltētās drogās vitamīnu ir sešas reizes vairāk nekā upenēs, pat 50

reizu vairāk nekā citronos un 100 reizu vairāk nekā ābolos. Mežrožu augļus izmanto tēju maisījumu sastāvā. Lieliskas vitamīniem bagātas tējas sanāks, ja tos sajauc ar pīlādžu augļiem, kaltētām upenēm un brūklenēm.

Tautas medicīnā mežrozīšu augļus lieto, lai paaugstinātu organisma pretošanās spējas infekcijām.

Uzlējums. Vakarā sauju (apmēram 10 veselas mežrozīšu galviņas) ieber litra tilpuma termosā, aplej ar verdošu ūdeni un uzliek termosam vāku. No rīta tēja ir gatava, var pievienot medu.

Līdzīgi kā no citām ogām, arī no iztīrītiem mežrozīšu augļiem pašu spēkiem var pagatavot sukādes, sīrupu vai ievārījumu.

Irbeņu (*Viburnum*) ogas. Šis augs sastopams mežmalās, pie upēm, ezeriem un gandrīz katrā vecā lauku sētā. Irbene Latvijā kādreiz bijusi populāra oga, bet tagad nepelnīti aizmirsta savu garšas īpašību dēļ, jo ir nedaudz rūgta, skāba un savelkoša. Irbeņu ogas ir spēcīgs fitoterapijas līdzeklis. Lai nenodarītu sev kaitējumu, ārsts Artūrs Tereško iesaka pārbaudīt organisma reakciju. Pirmajā dienā apēd dažas ogas, katru nākamo dienu devu pa-

lielinot par vairākām ogām, un tā līdz pat saujai. Ja reakcija ir normāla, var ēst pat trīs saujas dienā – indīgas šīs ogas nav.

Pret aizsmakumu un kakla slimībām. Ēdamkaroti saspaidītu ogu aplej ar glāzi verdoša ūdens un ļauj ievilkties divas stundas. Pret aizsmakumu dzer pa vienai ēdamkarotei trīs reizes dienā, ja ir angīna, skalo kaklu.

Melnais plūškoks (*Sambucus nigra*).

Latvijā savvaļā sastopas pārsvarā upju krastos, mežmalās un senu māju pagalmos. Tas ir viens no pasaulē pazīstamākajiem ārstniecības augiem.

Plūškoka augļus ievāc pilnībā ienākušos, kad čemurā tie visi ir melni violetā krāsā, parasti – augustā un septembrī. To sulai piemīt organisma spēcinoša iedarbība, iesaka lietot, ja moka klepus, ir angīna, tāpat artrīta, reimatisma, nieru slimību gadījumos. Sula palīdz samazināt paaugstinātu ķermeņa temperatūru un veicina atkrēpošanu. Glāzi sulas saldina ar ēdamkaroti medus, dzer trīs reizes dienā.

Plūškoka ogas ir bagātas ar vitamīniem. No tām var gatavot ievārījumu, sulu, marmelādi vai vīnu. Taču jābūt uzmanīgiem – ogas ir nedaudz indīgas. Pirms to lietošanas vēlams pārliicināties par katra atsevišķa cilvēka reakciju uz šīs koka ogām.

Ogām piemīt pretiekaisuma īpašības, tāpēc tās ir iecienītas tautas medicīnā. Lai stiprinātu veselību, ieteicams ik dienas apēst nelielu saujiņu ogu (apmēram 50–100 gramus) pēc izvēles.

Rudens ir laiks, kad vērts ir ieiet mežā, palūkoties, kādas dabas bagātības vēl ir krūmos, kokos, apmeklēt kādu purvu, tā papildinot savus ziemas krājumus. 🌿

Sarmīte Grundšteine,
MKPC projektu vadītāja

KĀ RĪKOTIES, JA KONSTATĒTS LIELĀ PLĒSĒJA UZBRUKUMS MĀJLOPIEM?

Par konstatētu vilka vai cita lielā plēsēja uzbrukumu mājdzīvniekiem vai mājlopiem nepieciešams ziņot pēc iespējas savlaicīgāk Valsts meža dienestam (VMD).

Pirms VMD speciālista ierašanās jāveic noteiktas darbības, kas sekmēs precīzāku uzbrucēja sugas noteikšanu. VMD speciālistam notikuma vieta jāapskata tajā pašā vai nākamajā dienā, citādi zūd iespēja pārliecinoši noteikt uzbrucēja sugu. Ziņot ieteicams, zvanot konkrētās VMD virsmežniecības inženierim medību jautājumos. Var ziņot arī citai VMD amatpersonai vai vietējiem medniekiem, kuri informāciju var nodot tālāk pēc piederības.

Pirms ierašanās notikuma vietā VMD speciālists sazināsies ar cietušo personu,

lai iegūtu sākotnējo informāciju par uzbrukumu un vienotos par uzbrukuma vietas apskates tālāko norisi. Gaidot dienesta speciālista ierašanos, cietušās personas tiek aicinātas ievērot noteiktas rīcības vadlīnijas:

- atstāt notikuma vietu neskartu (drīkst veikt tikai obligāti nepieciešamās darbības, piemēram, savainotā dzīvnieka ārstēšanu vai avārijas stāvokļa novēršanu);
- pārvietot ganāmpulku vai dzīvus palikušos dzīvniekus prom no uzbrukuma vietas;
- nepieļaut mājas suņu atrašanos uzbrukuma vietā;
- iespēju robežās pārklāt bojā gājušā dzīvnieka ķermeni ar kādu nosedzošu materiālu, piemēram, plēvi vai agroplēvi, lai saglabātu pēc iespējas vairāk pierādījumu par uzbrucēju.

Ierodoties notikuma vietā, VMD speciālists apskatīs uzbrukuma vietu, izdarīs slēdzienu, aizpildīs lielo plēsēju uzbrukuma pārbaudes anketu un ievāks uzbrucēja DNS paraugus. Uzbrukums, kuru izmeklējis VMD speciālists, tiek oficiāli atzīts par notikušu un kalpo par pamatu lielo plēsēju pieļaujamā nometīšanas apjoma noteikšanai. Ievāktie DNS paraugi tiek nodoti Latvijas Valsts mežzinātnes institūtam "Silava" tālākai ģenētiskajai analīzei un zinātniskajai izpētei.

VMD virsmežniecību medību inženieru kontaktinformācija pieejama interneta vietnē www.vmd.gov.lv sadaļā Struktūra.

Iveta Pavziniuka, Valsts meža dienesta sabiedrisko attiecību speciāliste

KĀ RĪKOTIES, JA MEŽĀ DZIRDI MEDNIEKU ŠĀVIŅUS?

Rudenī, gada tumšajā laikā, daudziem patīk pastaigāties mežā un arī ievākt dabas veltes – ogas un sēnes. Kādā no meža apmeklējuma reizēm var gadīties arī dzirdēt mednieka raidītu šāviņu.

Valsts meža dienests apkopojis ieteikumus, ko darīt šādās reizēs un kādus piesardzības pasākumus ievērot, lai izvairītos no nepatīkamām situācijām.

Būtiski atzīmēt, ka katram medību dalībniekam, vai tas būtu mednieks, medību vadītājs vai dzinējs, obligāti medību laikā ir jāievēro drošības prasības. Tas garantē to, ka arī citi meža apmeklētāji, kuriem gadījies nokļūt teritorijā, kur

notiek medības, atrodas drošībā.

Ja mežā sanāk dzirdēt šāviņus, tad ir jādods ziņa medniekiem par savu klātbūtni. To var izdarīt vairākos veidos, piemēram, svilpot, skaļi runāt un ūjināt, uzkliegt, ieslēgt mobilajā telefonā mūziku, šādās reizēs var arī dziedāt. Pat ne pārāk stipra skaņa izplatās tālu, un mednieki klausās, kas notiek apkārt.

Ja līdz ir suns, to vēlams turēt saitē un ietērpt spilgtas krāsas kaklasiksni vai vestē, lai dzīvnieks būtu labāk pamanāms. Vestes un kaklasiksnas var iegādāties mājdzīvnieku preču veikalos. Arī pašam, dodoties uz mežu, būtu vēlams izvēlēties spilgtas krāsas apģērbu, kas izceļas uz apkārtējā fona, piemēram, sarkanā, oran-

VĒRTS PATURĒT PRĀTĀ MEDĪBU NORISES LAIKUS:

- gaides medības visbiežāk notiek rīta un vakara stundās, kas robežojas ar tumsu;
- ūdensputnu medības publiskajās ūdens-tilpēs sākas augusta otrajā sestdienā un beidzas novembra beigās;
- dzinējmedības sākas oktobra sākumā un parasti beidzas janvāra beigās.

žā vai spilgti zaļā krāsā. Jāizvairās valkāt apģērbu brūnos, melnos vai dabiski zaļos toņos, kas saplūst ar apkārtni.

Būtiski ir arī respektēt medniekus un izvairīties no konfliktsituācijām. Tiklīdz mednieki uzzina par tavu klātbūtni, lieki netrokšņo, lai tišām netraucētu medības.

Vineta Vilcāne, Valsts meža dienesta sabiedrisko attiecību speciāliste

EIROPĀ IZSTRĀDĀTS KONCEPTS – DABAI TUVĀKA MEŽSAIM- NIECĪBA

Dabai tuvāka mežsaimniecība ir jauns koncepts, kas minēts jaunajā ES mežu stratēģijā 2030. gadam. Tas paredz dabas vērtību un klimata noturības stiprināšanu multifunkcionāli apsaimniekotos Eiropas mežos. To izstrādājuši 17 dažādu Eiropas valstu zinātnieki ar Eiropas meža institūta *European Forest Institute (EFI)* atbalstu.

Ziņojumā analizēts pašreizējais spiediens uz mežu bioloģisko daudzveidību, kā arī uz apsaimniekoto mežu veselību un noturību. Tajā aplūkotas esošās uz dabu orientētās meža apsaimniekošanas pieejas un analizēta to spēja atbalstīt bioloģisko daudzveidību, stabilitāti un spēju pielāgoties nākotnes apstākļiem. Konceptijā tiek novērtēti šķēršļi un darbības, kas veicamas, lai īstenotu dabai tuvāku mežu apsaimniekošanu.

Koncepcija ietver septiņus dabai tuvākas mežsaimniecības principus:

- biokoku, īpaši vērtīgu biotopu un atmirušās koksnes saglabāšana;
- vietējo koku sugu, kā arī vietai piemērotu svešzemju koku sugu izmantošana;
- dabiskās meža atjaunošanās veicināšana;
- pakāpenisko ciršu izmantošana un mežaudžu strukturālās nevienādības veicināšana;
- sugu sastāva daudzveidības un ģenētiskās daudzveidības veicināšana;
- intensīvas meža apsaimniekošanas darbību samazināšana;
- ainavu nevienādības veicināšana.

Publikācija *Dabai tuvāka mežsaimniecība* pieejama <https://efi.int/publications-bank/closer-nature-forest-management>.

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs,

Izdevumu iespiešanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine

Tālr. 63050477, mob. 29133563. Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Jelgavas nov. LV-3018

MEŽA NOZARES KONFERENCE 2022

Šā gada 24. novembrī tiešsaistē ar nelielu dalībnieku skaitu klātienē norisināsies Zemkopības ministrijas *Meža nozares konference 2022*, kuru LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs organizē jau astoto gadu pēc kārtas.

Viena no galvenajām konferences tēmām būs par plānoto atbalstu mežiem Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–

2027.gadam kontekstā, par publiskotajiem meža inventarizācijas datiem un citiem šajā gadā veiktajiem grozījumiem ar meža apsaimniekošanu saistītajos normatīvajos aktos, kā arī citu nozares institūciju aktuālā informācija.

Plašāka informācija un konferences programma būs pieejama mājaslapas www.mkpc.llkc.lv Jaunumu sadaļā.

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki, LV-3018

Ozolnieku pag.,

Jelgavas nov. LV3018

Tālr. 63050477, fakss 63022264

e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv

www.mkpc.llkc.lv

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Grobiņa	Agrieta Šēnberga	29285111
Saldus	Maruta Pragulbicka	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbs	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Kārlis Folkmanis	29363016
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Kārlis Folkmanis	29363016
Iecava	Rita Daščiora	22019356
Aizkraukle	Inga Buša	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Ozolnieki	Kārlis Folkmanis	29363016
Gulbene	Elvijs Kantāns	26314426
Tukums	Kārlis Folkmanis	27812527
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426

